

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
INSTYTUT PEDAGOGIKI, KUJAWSKA SZKOŁA WYŻSZA WE WŁOCŁAWKU
(POLSKA)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
SPOŁECZNYCH I HUMANISTYCZNYCH AKADEMIA KUJAWSKO-POMORSKA W BYDGOSZCZY
(POLSKA)
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VI Міжнародної конференції

16 листопада 2023 року

***м. Київ
КНУБА***

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 16 від 22 грудня 2023 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VI Міжнародної конференції (16 листопада 2023 року). – Київ: ЦП «Компринт», 2024. – 562 с.

ISBN 978-617-8171-03-2

У матеріалах VI Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

ISBN 978-617-8171-03-2

© КНУБА, 2024

Човнюк Юрій Васильович,

кандидат технічних наук, доцент,

доцент кафедри фізичного виховання і спорту

Київського національного університету будівництва і архітектури;

Глушенко Дмитро Дмитрович,

здобувач вищої освіти навчальної групи ФВСм -22

Київського національного університету будівництва і архітектури

**МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПРИНЦИПУ
«ВИПЕРЕДЖУВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ» СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ/СПОРТИВНИХ ПЕДАГОГІВ У
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури свідчить про те, що у переважної більшості студентів зовсім немає бажання до занять. Основна причина – відсутність диференційованого підходу до характерних вправ і навантажень, що пропонуються студенту, стимулювання до занять. Розмови про те, що заняття фізичною культурою корисні для здоров'я студентів, мають абстрактний характер у зв'язку з відсутністю конкретних (об'єктивних) критеріїв, які використовуються на заняттях, із теоретичною невідповідністю студентів [1]. Система фізичного виховання не має не тільки конкретної і вираженої об'єктивними критеріями цільової установки, але, крім того, і відомостей про те, якою мірою може бути корисний кожний конкретний результат для досягнення кінцевої мети [2]. Проблема в тому, що у вузах України діє національна система навчального процесу з фізичного виховання, що побудована на основі нормативного підходу, чим вона відрізняється від європейської. Водночас важливо, що більше 50 % студентів мають низький рівень кондиційної фізичної підготовки, а більше половини випускників фізично неспроможні якісно працювати на виробництві [3]. Підтверджені дані, що останнім часом спостерігається незадовільний рівень фізичної підготовленості абітурієнтів, які вступають на перший курс вищого

навчального закладу. Вони мають нижчий від середнього рівень підготовленості (75 % дівчат і 74 % юнаків) [4]. Це вимагає враховувати рівень загальної фізичної підготовленості студентів при проектуванні системи фізичного виховання.

Наявна система фізичного виховання у ВНЗ побудована на принципах і програмах, запозичених з програм спортивних тренувань, які не досить адаптовані як до процесу формування фізичної культури, так і до умов, в яких знаходяться навчальні заклади. Результатом такого запозичення є нормативні основи, за яких особистість другорядна, а на перше місце виходить середній нормативний показник. Людина з її індивідуальними особливостями важлива тільки як засіб досягнення певного заданого їй спортивного показника.

Проведений контент-аналіз програмно-нормативного забезпечення фізичного виховання студентів ВНЗ показав невідповідність вимогам практики і побудови фізичного виховання відповідно до вимог Болонського процесу.

Реальне життя вимагає при формуванні програмно-нормативних засад фізичного виховання студентів враховувати вимоги ринку праці, ринкової економіки, сучасні погляди на життя в мікросоціумі. Існуюча система фізичного виховання у вузах України взагалі характеризувалася наперед заданими авторитарними суб'єкт-об'єктними відносинами викладача і студента, подібно армійським, а також характером зв'язку між ними, що відзначався жорстким педагогічним керівництвом з боку суб'єкта (викладача), який мусив точно знати, які потрібно сформувати у студента знання та вміння, аби він відповідав заздалегідь виписаному набору професійних якостей. Кредитно-модульна технологія навчання, прийнята зараз в Україні, містить два дидактичні поняття кредиту і модуля, які суттєво впливають на формування цілісного алгоритму, засвоєння знань, умінь, навичок фізичного виховання, а також спонукають до підпорядкування своїм вимогам інших навчальних компонентів – форм, прийомів, методів, засобів тощо. Відповідно до програмно-нормативних засад фізичного виховання студентів все повинно

базуватися на специфічних принципах кредитно-модульної технології навчання: гуманізації, гуманітаризації, демократизації, кредитування, модульності, індивідуалізації, диференціації, інтеграції та ін. У центрі системної моделі процесу фізичного виховання знаходиться студент як соціально-психічний суб'єкт, який самоорганізовується. Це задає контрольні параметри динаміці всього педагогічного процесу фізичного виховання як системи. Водночас сучасна наукова парадигма, яка створюється, вимагає переходу від системної до системно-синергетичної методології побудови процесу фізичного виховання, що є реакцією на постмодерністські тенденції в науці і практиці. Синергетика, будучи наукою про процеси розвитку і самоорганізації складних систем різної природи, наслідує і розвиває міждисциплінарні підходи своїх попередниць: технології А. І. Богданова, теорії систем Л. фон Берталанфі, кібернетики Н. Вінера. Водночас вона істотно відрізняється тим, що її мова і методи спираються на досягнення нелінійної математики і тих розділів природничих і технічних наук, які вивчають процеси еволюції складних систем [5]. Необхідно вдосконалювати технологію розробки фізичного виховання, усувати надмірність і зайву деталізацію професійних вимог, завдань, здатностей. Шляхом розкриття закономірностей, становлення вищих форм самоорганізації явищ з нижчих і визначати те, що на кожному з етапів становлення виникають такі нові форми самоорганізації, які відповідають руху на випередження, відповідно вимогам і розумінням процесів розвитку виробництва, суспільства.

В основі процесу фізичного виховання повинні лежати вихідні положення (принципи) загальних основ теорії, методики фізичного виховання [6], за якими визначаються організаційні форми, прийоми і методи підготовки. Дидактичні принципи діляться на дві групи: загальні, що стосуються навчального процесу в цілому. Перша частина вихідних положень стосується змісту і методів викладання фізичного виховання, а саме: принципів доступності, наочності, зв'язку з практикою, професійної спрямованості, науковості. Друга частина принципів тісно пов'язана з навчальною діяльністю

студентів: активністю і самостійністю, систематичністю і послідовністю навчання, ступенем засвоєння знань, поєднанням навчальної діяльності з науковою. Особливими принципами в системі фізичного виховання є такі: технологізація творчого процесу сучасного науково-практичного знання, пізнавальної інформації у формі комп'ютеризації, тобто реалізація автоматизованих, алгоритмізованих, репродуктивних форм науково освітньої діяльності у комп'ютерних системах обробки інформації для надання необмеженої можливості глибини пізнання, оперування базами даних, відомостями про природу, професію, людину тощо.

Одним з пріоритетних принципів фізичного виховання є принцип «випереджувального розвитку» системи фізичного виховання студентів порівняно з динамікою розвитку виробничих професій, вимог до спеціальності. Випереджувальні відносини інших професійних, соціальних структур, розвиток системи фізичного виховання є напрямом на посилення прогностичного спрямування на підставі термінового оволодіння професійною, соціальною, пізнавальною інформацією; соціальними, професійними, суспільними зв'язками; особливостями, в яких реалізується суспільно-професійне, соціальне призначення системи фізичного виховання. Здійснення його можливе в умовах взаємодії та зворотного зв'язку з усіма суб'єктами і об'єктами, у т.ч. в умовах органічного зв'язку, інноваційного, наукового пошуку разом із процесом навчання, професійного становлення і удосконалення фахівців. Ряд дослідників вирішує задачу показу можливості нетрадиційного погляду на історичний розвиток наукового знання з опорою на моделі і методологічні наслідки синергетики, чим вводять принципово нове бачення світу і нове розуміння процесів розвитку в ньому. Існує також необхідність вивчення процесів переходу в якісно нові стани, саме це привело до виникнення нового наукового напрямку, що має міждисциплінарний характер. Батьками-засновниками такого напрямку стали І. Пригожин і Г. Хакен [5, 7].

У проблемах, що вивчаються синергетикою, визначальну роль відіграють процеси розвитку складних систем. В їх розвитку розрізняють два етапи. Перший етап характеризується стаціонарністю, на всій його відстані не відбуваються принципові якісні зміни в стані системи. Еволюційні процеси жорстко детерміновані, майбутні стани передбачувані, якщо виявлена загальна тенденція розвитку. Однак перебування системи в стаціонарному стані вимагає протікання певних внутрішніх і зовнішніх взаємодій, що дозволяють системі стійко зберігати внутрішню рівновагу при її невірноваженості з навколишнім середовищем. Для біологічних систем такі взаємодії називають гомеостазом. У разі розвиваючих неорганічних систем внутрішня рівновага підтримується або постійним виробленням енергії всередині системи, або постійним притоком необхідної енергії ззовні. Але під впливом зовнішніх дії, або в результаті внутрішніх протиріч, стаціонарний стан рано або пізно закінчується, в розвитку системи настає новий етап, що характеризується порушенням внутрішньої рівноваги і втратою стійкості. З такого кризового стану необхідний вихід в один з можливих якісно нових стійких станів. Параметри системи, при яких з'являється криза, називають критичною точкою розвитку. Наступний кризовий етап розвитку завершується переходом у якісно новий стан одним з двох способів: або деструктивним шляхом, руйнуванням упорядкованої системи, або конструктивним шляхом переходу в стійкий стан з більш високим рівнем організації, ніж в попередньому стаціонарному стані.

Список використаних джерел

1. Кобза М. Т. Фізіологічний аналіз впливу занять фізичним вихованням на адаптацію до фізичних навантажень та здоров'я студентів: автореф. дис. канд. біолог. наук: спец. 03.00.13 / Кобза М. Т. – Сімферополь: ТНУ ім. В. І. Вернадського, 2002. – 18 с.
2. Платонов В. М. Загальна теорія підготовки спортсменів у Олімпійському спорті / В.М. Платонов. – К.: Олімпійська література, 1997. – С. 180-193.

3. Халайджі С. В. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів енергетичних спеціальностей : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання: спец. 24.00.04 / С. В. Халайджі. – Львів, 2006.– 20с.

4. Антикова В. А. Оптимізація фізичного виховання у вищих навчальних закладах: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні” / В. А. Антикова. – Київ: Вежа, 1996. – С. 209–213.

5. Хакен Г. Синергетика. Ієрархія у самоорганізованих системах та пристроях / Г. Хакен. – М. : Мир, 1985. – 456 с.

6. Круцевич Т. Ю. Підручник для вищих учбових закладів фізичного виховання і спорту / Під ред. Т.Ю. Круцевич // Теорія і методика фізичного виховання. Олімпійська література: у 2-х томах – К., 2008. – 200с.

7. Пригожин І. Час, структура і флуктуація (Нобелівська лекція) / І. Пригожин // Успіхи фізичних наук. – 1980. – Т. 131. – С. 185.

<i>Франчук Юрій Йосипович</i>	
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПЕРЕХОДУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙ	405
<i>Цифра Тетяна Юріївна, Гойко Олександр Анатолійович</i>	
ІННОВАЦІЙНА ЛЕКЦІЯ-ВІЗУАЛІЗАЦІЯ «МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЗАПОБІГАННЯ ЙОГО БАНКРУТСТВА».....	408
<i>Цогла Олена Орестівна</i>	
ФОРМУВАННЯ STEM – КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГА В ЗАКЛАДАХ ІППО	415
<i>Човнюк Юрій Васильович, Глушенко Дмитро Дмитрович</i>	
МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПРИНЦИПУ «ВИПЕРЕДЖУВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ» СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ/СПОРТИВНИХ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	420
<i>Човнюк Юрій Васильович, Іванов Євген Олександрович,</i>	
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ Й ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ	426
<i>Човнюк Юрій Васильович, Шут Антон Олегович</i>	
БІОМЕХАНІЧНІ ОСНОВИ РУХОВИХ ЯКОСТЕЙ У ФУТБОЛІ	432
<i>Шайкова Аліна Леонтіївна</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	437
<i>Шаленко Вадим Олегович, Корнійчук Борис Валерійович, Нестеренко Віталій Борисович</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТАЛИ І ЗВАРЮВАННЯ У БУДІВНИЦТВІ» В КНУБА	441
<i>Шаленко Вадим Олегович, Корнійчук Борис Валерійович, Скітович Олесь Петрович</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗВАРЮВАЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КНУБА	443

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VI Міжнародної конференції

(Київ, 16 листопада 2023 року)

Підписано до друку 04.01.2024 р.

Видавець ФОП Ямчинський О.В.

03150, Київ, вул. Васильківська, 32

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 6554 від 26.12.2018 р.

Формат 60×84/16. Наклад 100 пр. Ум. друк. арк. 36,8. Зам. № 05-8.

Виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»

03150, Київ, вул. Васильківська, 32

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.